

життя. Ці зміни також стосуються кримінальних правопорушень у сфері незаконного обігу наркотиків у тому числі і правопорушень по втягненню та схилянню молоді до незаконного вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в Україні.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (текст Конституції України відповідає тексту, що існував до внесення змін Законом «Про внесення змін до Конституції України» № 2222-IV від 8 грудня 2004 року) URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%E2%F96-%E2%F0>.

2. Кримінальний кодекс України від 5 квіт. 2001 р. Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

3. Закон України «Про основні засади молодіжної політики» №28 від 27.04.2021 року. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>.

4. Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» № 62/95-ВР від 15 лютого 1995 року (зі змінами № 720-IX від 17.06.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80>.

5. Офіційний сайт Генеральної прокуратури України. - <https://www.gp.gov.ua/ua/stat>.

6. «Центр громадського здоров'я МОЗ України» (<https://phc.org.ua/news/narkozalezhnist-ce-khvoroba-ne-zlochyn>).

Дмитришин Андрій Іванович,
аспірант кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ЗАПОБІГАННЯ ВИКОРИСТАННЮ ОБЛАДНАННЯ, ПРИЗНАЧЕНОГО ДЛЯ ВИГОТОВЛЕННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Анотація. Висвітлена теоретична частина питання запобігання використанню обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в Україні, а також суттєві складнощі у виявленні та запобіганні цим кримінальним правопорушенням.

Ключові слова: незаконний обіг наркотичних засобів; психотропні речовини та їх аналоги, обладнання для виготовлення наркотичних засобів.

Summary: The theoretical part of the issue of preventing the use of equipment intended for the manufacture of narcotic drugs, psychotropic substances or their analogues in Ukraine, as well as significant difficulties in detecting and preventing this criminal offense.

Keywords: drug trafficking; psychotropic substances and their analogues, equipment for the manufacture of narcotic drugs.

Виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів як в підпільних «нарколабораторіях» так і кустарним шляхом стали глобальною проблемою для України. Своєчасне виявлення та знешкодження таких «нарколабораторій» визначено пріоритетним завданням Департаменту боротьби з наркозлочинністю. [1]

Замкнуте коло попиту-пропозиції та організована піраміда злочинних угруповань, які побудували розгалужену мережу торгівлі наркотиками та психотропами, від якої страждають сотні тисяч, а то й мільйони наших співгромадян. Але біда в тому, що наркомафія постійно відроджує та всіляко розвиває свою діяльність. Бо ж якщо є попит, то швидко знайдеться й пропозиція. Це саме те замкнуте коло.

Згідно норми статті 313 Кримінального кодексу України «Викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням», на практиці норма цієї статті використовується органами досудового розслідування саме для документування «нарколабораторій» в частині «інші незаконні дії з таким обладнанням». [2]

Поняття «нарколабораторії» чи лабораторії з виготовлення наркотиків у чинному законодавстві відсутні, однак у наукових працях можна зустріти наступне поняття, а саме «підпільна нарколабораторія» – це будь-яке приміщення, оснащене промисловим чи кустарним обладнанням, за допомогою якого здійснюється хіміко-технологічний процес екстрагування, перегонки, очищення або синтезу наркотичної чи психотропної сировини або прекурсорів для незаконного отримання готових природних, напівсинтетичних чи синтетичних наркотичних засобів або психотропних речовин з метою їхнього особистого вживання чи збуту іншим особам. [3, с.35]

Однак, вказане визначення на даний час є неповним так як сучасні наркотики виготовляються не тільки з наркотичних засобів та психотропних речовин, як вказано у визначенні, але і з прекурсорів та інших не заборонених речовин, які не внесені до списків та таблиць згідно наказу МОЗ від 01.08.2000 року № 188 «Про затвердження таблиць невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які знаходяться у незаконному обігу».

При розслідуванні кримінальних проваджень пов'язаних з виготовленням наркотичних засобів та психотропних речовин у підпільних нарколабораторіях використовується посилання на Постанову Пленум Верховного Суду України від 26.04.2002 № 4 «Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів». Вищезазначена

ППВСУ, визначаючи обладнання, призначене для виготовлення вказаних речовин, як предмету злочину, передбаченого ст. 313 Кримінального кодексу України, дав роз'яснення з цього питання. Під обладнанням слід розуміти апарати, пристрої, прилади, за допомогою яких ці засоби й речовини виготовляються (наприклад, конденсаційна труба, випарник, генератор пари, прес, необхідні для виготовлення гашишу), чи окремі вузли, деталі відповідного агрегата (наприклад, насос для відсмоктування фільтра при перегонці опію). Окремо визначено що використані для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів побутові предмети (кухонний посуд, млинок для кави, м'ясорубка тощо) обладнанням, призначеним для цієї мети, за змістом закону не визнаються. [2, 4]

Якщо звернути увагу на те, що наркоділки з часом всіляко розвивають свій «наркобізнес» та прогресують в цьому напрямку не без допомоги застарілих норм та прогалин в законодавстві. Так вже тривалий час на практиці для виготовлення наркотичних засобів та психотропних речовин застосовуються як побутові предмети кухонного призначення (наприклад, емаліровані каstrюлі, пластикові контейнери, оцинковані відра, кухонні ваги та інші кухонні предмети подвійного призначення) так і будівельні предмети (пластикові відра, електродрель зі змішувачем, електроплити, вентилятори-витяжки, предмети кустарного виготовлення подвійного призначення, які використовують для проведення реакцій та інші) і це не вичерпний перелік предметів, які використовують у нарколабораторіях при виготовленні наркотичних засобів та психотропних речовин. Це пов'язано з тим, що ділки можуть провести відповідні реакції і в підручних побутових предметах небажаючи витрачати грошові кошти на дорогий хімічний посуд та спеціальне обладнання.

До прикладу найбільш розповсюджені наркотичні засоби та психотропні речовини які незаконно виготовляються в нарколабораторіях в Україні та які не потребують виключно спеціального хімічного обладнання: канабіс (план, драп, шишки, гашиш), метадон, амфетамін, метамфетамін (альфа-диметилфенетиламін), опій ацетильований (ширка, чорнуха), мефидрон, ALPHA-PVP (синтетичні солі), MDMA (екстезі) та інші.

Виходячи з аналізу практичних матеріалів вбачається проблема у документуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних з виготовленням наркотичних засобів та психотропних речовин у підпільних нарколабораторіях, у зв'язку з тим, що орган досудового розслідування не завжди в змозі вручити підозру особі, яку викрито в протиправній діяльності, так як немає висновку експертної установи про те що вилучені кустарні предмети призначені для виготовлення наркотичних засобів та психотропних речовин. Експертна установа в свою чергу не може дати відповідний висновок, оскільки посилається на ППВСУ, де вказаний вичерпний перелік приладів та відсутність

методичних рекомендацій щодо виготовлення тих чи інших наркотичних речовин.

В ході реалізації завдань щодо виявлення та знешкодження таких «нарколабораторій» в період з 2016 по 2021 роки спостерігається позитивна тенденція в документуванні підрозділами Національної поліції України кримінальних правопорушень (передбачених ст. 313 КК України), 2016 рік (zareєстровано КП – 99; оголошено підозру – 70; направлено до суду – 69; закрито КП – 6); 2017 рік – (zareєстровано КП – 123; оголошено підозру – 123; направлено до суду – 112; закрито КП – 2); 2018 рік – (zareєстровано КП – 124; оголошено підозру – 127; направлено до суду – 108; закрито КП – 1); 2019 рік – (zareєстровано КП – 106; оголошено підозру – 111; направлено до суду – 91; закрито КП – 1); 2020 рік – (zareєстровано КП – 84; оголошено підозру – 116; направлено до суду – 66; закрито КП – 5); 2021 рік за 9 місяців – (zareєстровано КП – 88; оголошено підозру – 93; направлено до суду – 70; закрито КП – 0). [5]

Згідно статистичних даних з сайту Генеральної прокуратури України за період з 2016 по 2021 роки працівниками правоохоронних органів задокументовано 616 кримінальних правопорушень (передбачених ст. 313 КК України). Також за період з 2016 по 2021 роки з незаконного обігу вилучено наркотичних засобів – 35703,91 кг та психотропних речовин – 428,27 кг, з яких 2016 рік – наркотичних засобів 15611,82 кг та психотропних речовин 36,7 кг; 2017 рік – наркотичних засобів 4497,9 кг та психотропних речовин 117,3 кг; 2018 рік – наркотичних засобів 2613,1 кг та психотропних речовин 49,37 кг; 2019 рік – наркотичних засобів 4698,53 кг та психотропних речовин 38,74 кг; 2020 рік – наркотичних засобів 6464,58 кг та психотропних речовин 140,82 кг; 2021 рік за 9 місяців – наркотичних засобів 1817,98 кг та психотропних речовин 171,34 кг. [6]

Між тим, запобігання використанню обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в Україні стало предметом кримінологічного дослідження. Сформовано уявлення про кількісні та якісні характеристики цього явища, тенденції поширення, класифікацію злочинців та особливості їх злочинної поведінки, бракує знань про детермінанти, причини та умови вчинення цих кримінальних правопорушень.

Список використаних джерел

1. Постановою Кабінету Міністрів України № 322 від 29 квітня 2020 року «Про утворення територіального органу Національної поліції». URL: [tps://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-2020-%D0%BF#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-2020-%D0%BF#Text).

2. Кримінальний кодекс України від 5 квіт. 2001 р. Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

3. Г.В. Пасічник, М.С. Хруппа, В.М. Жмілько та ін. – «Виявлення та ліквідація підпільних лабораторій з виготовлення наркотичних засобів та психотропних речовин»: Метод. Рекомендації. – К.: РВВ МВС України, 2000. – 35 с.

4. Постанову Пленум Верховного Суду України від 26.04.2002 № 4 «Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-02#Text>

5. Звіти «Про окремі показники результатів боротьби зі злочинністю у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів», затверджені наказом Національної поліції України від 08.04.2016 № 299; від 31.05.2018 № 552; від 19.06.2019 № 589.

6. Офіційний сайт Генеральної прокуратури України. <https://www.gp.gov.ua/ua/stat>.

Зернова Олександра Сергіївна,
аспірант кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ

СУЧАСНІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ ЗНИКНЕННЮ ДІТЕЙ ТА ЇХ РОЗШУК В УКРАЇНІ

Анотація. У доповіді висвітлено сучасні аспекти зникнення дітей як в Україні, так і у всьому світі, шляхом аналізу даних, які представлені у щорічних доповідях «The International Centre for Missing & Exploited Children» (Міжнародний центр пошуку зниклих та експлуатованих дітей), «Missing Children Europe» (Міжнародна Федерація пошуку зниклих дітей у Європі) та Національної поліції України.

Ключові слова: дитина, запобігання, зникнення, викрадення, розшук.

Abstract. The purpose of the report is to make analysis of the modern cases of missing children according to annual reports materials prepared by «The International Centre for Missing & Exploited Children», «Missing Children Europe» and National police of Ukraine.

Keywords: child, prevention, missing, abuse, search.

Зникнення дітей – це проблема, яка притаманна кожній країні у світі. Відповідно будья-яка держава вживає необхідні заходи задля подолання такої проблеми, але загалом статистика свідчить, що:

щороку у світі надходить близько 8 млн звернень щодо зникнення дітей, з них більше ніж 460 000 стали жертвами торгівлі людьми;

щодня в США надходить 2300 повідомлень про зникнення дітей;

у Європі кожні дві хвилини стає відомо про зникнення дитини; найчастіше зникають підлітки, які навмисно утікають з дому;

у 2020 році кожна шоста дитина, яка самостійно втекла з дому – стала жертвою сексуального насилля;